

«دم زندگی»

از حادثه تروریستی کرمان می‌گوید

در آستانه اولین سالگرد حادثه تروریستی شهدای گلزار کرمان، مجموعه کوتاه «دم زندگی» از چهارشنبه ۱۲ دی حوالی ساعت ۲۱:۳۰ روانه آنتن شبکه دو سیمای می‌شود. این مجموعه روایت زندگی پنج شهید و خانواده آنها در حادثه تروریستی ۱۳ دی ۱۴۰۲ در گلزار شهدای کرمان است که در ۵ قسمت از شبکه دوم سیما

مهدی میرزایی
رئیس هیئت مدیره رسانه

توجه و رویکرد مخاطبان به سریال سوجان که این شب‌ها از سیمای جمهوری اسلامی در حال پخش است، ما را بر آن داشت تا نگاهی به نقش فرهنگ گیلکی در میان آثار تولیدی صداوسیما داشته باشیم و این فرهنگ را در میان فرهنگ اقوام دیگر ایران بررسی کنیم، در آغاز باید پرسید فرهنگ گیلکی در میان سایر فرهنگ‌های اقوام ایرانی از چه جایگاهی برخوردار است؟ ناگفته پیداست فرهنگ گیلکی یکی از مهم‌ترین و برجسته‌ترین فرهنگ‌های بومی ایران است که از جایگاه خاصی در میان اقوام مختلف کشور برخوردار است. این فرهنگ از لحاظ زبانی، ادبیات، هنر، سنت‌ها و آداب و رسوم جایگاه ویژه‌ای در ایران دارد.

زبان گیلکی

زبان گیلکی یکی از زبان‌های ایرانی شمالی است که در استان گیلان و بخش‌هایی از استان‌های همجوار مانند مازندران و گلستان صحبت می‌شود. زبان گیلکی از نظر ریشه‌شناسی به شاخه زبان‌های شمال غربی ایرانی تعلق دارد و به‌دلیل ویژگی‌های خاص خود، مانند تلفظ‌ها و واژگان منحصر به‌فرد، جایگاه مهمی در تاریخ زبان‌شناسی ایران دارد. این زبان یکی از زبان‌های غنی ایرانی است که در آثار ادبیات شفاهی، مانند فولکلور، اشعار محلی و قصه‌های عامیانه، نقش پررنگی ایفا کرده است. در حالی‌که زبان فارسی به‌عنوان زبان رسمی و ملی ایران در سراسر کشور به‌کار می‌رود، زبان گیلکی همچنان در بسیاری از خانواده‌ها و جوامع محلی گیلان و مناطق اطراف آن گویش می‌شود. بااین حال با روند جهانی شدن و افزایش نفوذ زبان‌های خارجی، این زبان تحت تهدید قرار گرفته و برخی نگرانی‌ها در مورد از بین رفتن آن وجود دارد.

سنت‌های گیلکی

آداب و رسوم گیلکی به‌طور گسترده‌ای از طبیعت و محیط زندگی در گیلان تأثیر پذیرفته است. مردم گیلان به‌عنوان یک قوم تأثیرگذار با ارتباط نزدیکی به طبیعت، به‌ویژه جنگل‌ها، رودخانه‌ها و دریا، دارای فرهنگ‌هایی با ویژگی‌های خاص خود هستند. از جمله سنت‌های گیلکی می‌توان به جشن‌ها و مراسم‌های خاص مانند جشن تیرگان (جشن مخصوص کشاورزی و برداشت محصول)، عید نوروز (که در گیلان با ویژگی‌های خاص خود برگزار می‌شود) و مراسم‌های مذهبی محلی اشاره کرد. موسیقی سنتی گیلکی نیز بخشی از هویت فرهنگی این منطقه است و نقش مهمی در تقویت احساس تعلق به فرهنگ گیلکی دارد. استفاده از سازهایی مانند ساز تنبک، دایره و قیچک در موسیقی

گیلکی یکی از ویژگی‌های برجسته آن است.

هنر و ادبیات گیلکی

هنر و ادبیات گیلکی بخش مهمی از فرهنگ غنی این منطقه است. گیلانی‌ها در شعر و ادب فارسی سهم زیادی دارند. شاعرانی پرآوازه از سیداشرف‌الدین حسینی‌گیلانی، حزین لاهیجی، سیدشرف‌شاه دولابی گرفته تا گلچین گیلانی، شیون فومنی و هوشنگ ابتهاج. در حوزه داستان و روایت هم این سرزمین پر است از چهره‌های معروف و شناخته شده: محمود بهزاد، ابراهیم سبوراوود، مهدی تجلی‌پور، حسن تقی‌زاده‌میلانی، محمدجعفر جعفری‌گیلانی، احمد سمیعی، عبدالعلی طاعنی، ابراهیم فخرایی گرفته تا کریم کشاورز، باقر قدیری‌اصلی، عبدالکریم گلشنی، محمدعلی مجتهدی، رضا مدنی، محمد معین، احمد مهران، احمد مرعشی و کیومرث صابری ملقب به گل‌آقا... در عرصه ادبیات شفاهی، مردم گیلان دارای آثار زیادی هستند که به‌ویژه در قالب قصه‌ها، افسانه‌ها و مثل‌ها نقل می‌شود. این آثار نه فقط ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی مردم گیلکی را منعکس می‌کنند بلکه بخشی از هویت فرهنگی آنان را نیز حفظ کرده‌اند.

در برابر فرهنگ‌های دیگر

فرهنگ گیلکی مانند سایر فرهنگ‌های بومی ایران در کنار فرهنگ‌های دیگر اقوام ایرانی قرار دارد و هرکدام نقش مهمی در ساختار فرهنگی کشور ایفا می‌کنند. گیلکی‌ها به‌عنوان یکی از اقوام مهم ایران به‌ویژه در شمال کشور در کنار فرهنگ‌های فارس، ترک، کرد، عرب و دیگر اقوام، سهم خود را در ساختار هویت ملی ایرانی دارند. با این حال در مقایسه با دیگر زبان‌ها و فرهنگ‌های بزرگ ایران، فرهنگ گیلکی در سطح ملی کمترشناخته‌شده است و در دنیای مدرن و رسانه‌ای کمتر به آن پرداخته می‌شود. این موضوع به‌ویژه در دوران معاصر، به تهدیداتی برای حفظ هویت

پخش می‌شود. دم زندگی روایتگر حوادث روز ۱۳دی از نگاه خانواده‌ها و رشادت‌های پنج شهید این حادثه تروریستی با حضور ۶۰ بازیگر کرمانی است. این اثر تلاش دارد ضمن برجسته کردن ابعاد انسانی و اجتماعی این فاجعه، از قهرمانان این حادثه تجلیل‌کند. این مجموعه کوتاه تلویزیونی با حمایت شبکه دو

سیما، خانه تولیدات جوان سیم‌رغ، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و حوزه هنری انقلاب اسلامی کرمان تولید شده است. اولین قسمت از مجموعه کوتاه دم زندگی چهارشنبه ۱۲ دی حوالی ساعت ۲۱:۳۰ از شبکه دو سیما پخش می‌شود. این مجموعه در روزهای پنجشنبه و جمعه حوالی ساعت ۲۱ روانه آنتن می‌شود.

بررسی کردیم چرا نگاه رسانه‌ملی به سریال‌هایی با زبان و فرهنگ گیلکی این‌گونه با اقبال مخاطبان مواجه شده است

ایران پای تصویر گیلان

این فرهنگ منجر شده است. از همین‌روست که ساخت سریال‌های تلویزیونی و برنامه‌های رادیویی، اهمیت بیشتری برای حفظ این فرهنگ پیدا می‌کنند.

همبستگی ملی

با وجود برخی چالش‌ها، فرهنگ گیلکی به‌عنوان یکی از ارکان تنوع فرهنگی ایران، نقش مهمی در همبستگی ملی ایفا می‌کند. ایران کشوری با اقوام و زبان‌های مختلف است و فرهنگ‌های محلی ازجمله گیلکی به‌عنوان بخشی از میراث ملی، در کنار دیگر فرهنگ‌ها، با هم هویت ملی ایران را شکل می‌دهند. از این‌رو توجه به فرهنگ گیلکی و ترویج آن در رسانه‌ملی، می‌تواند به تقویت همبستگی ملی، تقویت حس هویت قومی و ملی و حفظ تنوع فرهنگی در کشور کمک کند.

چالش‌های فرهنگ گیلکی

فرهنگ گیلکی مانند بسیاری از فرهنگ‌های بومی ایران با چالش‌هایی روبه‌رو است که می‌تواند تهدیدهایی برای بقای آن ایجاد کند. زبان گیلکی به‌دلایل متنوعی در معرض کاهش کاربرد قرار گرفته است. همچنین جهانی شدن و گسترش رسانه‌های جهانی باعث شده که فرهنگ‌های محلی در معرض تهدید قرار بگیرد و فرهنگ‌های جهانی غالب شود. با این‌که تلاش‌هایی برای حفظ زبان گیلکی صورت گرفته، این تلاش‌ها به میزان کافی نبوده و نیاز به برنامه‌های فرهنگی بیشتر برای ترویج آن احساس می‌شود.

اهمیت سریال‌هایی با تکیه بر فرهنگ گیلکی

تمرکز و اهمیت سریال‌هایی با فرهنگ گیلکی در صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران می‌تواند به دلایل مختلف اجتماعی، فرهنگی و سیاسی مرتبط باشد. ایران کشوری با اقوام و فرهنگ‌های متنوع است و استان گیلان یکی از مناطق با هویت فرهنگی خاص خود است که زبان و آداب و رسوم خاصی دارد. ایجاد و پخش سریال‌های گیلکی می‌تواند به تقویت هویت قومی و فرهنگی این منطقه کمک کند و تنوع فرهنگی کشور را در قالب رسانه‌ای ملی منعکس کند. حفظ و ترویج زبان و فرهنگ محلی نیز از راه ساخت این آثار امکان‌پذیر است. در سال‌های اخیر، توجه به فرهنگ‌های محلی و بومی و تلاش برای

هویت ایرانی - اسلامی عمل می‌کند. در این راستا توجه به فرهنگ‌های محلی مانند فرهنگ گیلکی می‌تواند در راستای تقویت هویت ملی و دینی با استفاده از جذابیت‌های فرهنگ بومی قرار گیرد.

مهم‌ترین سریال‌ها با تمرکز بر فرهنگ گیلکی

صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران در طول سال‌ها تلاش کرده تا فرهنگ‌های مختلف اقوام ایرانی را در برنامه‌ها و تولیدات خود به نمایش بگذارد. در این راستا به‌ویژه فرهنگ گیلکی که یکی از فرهنگ‌های غنی و معتبر شمال ایران بوده در برخی از سریال‌ها و فیلم‌ها مورد توجه قرار گرفته است. در ادامه مهم‌ترین سریال‌ها و فیلم‌هایی که در صداوسیما با تمرکز بر فرهنگ گیلکی ساخته شده‌اند، ذکر می‌شود:

دنگ و فنگ روزگار (۱۳۷۷)

این سریال داستانی اجتماعی در ارتباط با فرهنگ گیلکی داشت. داستان این سریال حول محور مشکلات اجتماعی و فرهنگی در گیلان و تعاملات بین شخصیت‌ها در این محیط می‌چرخید.

پس از باران (۱۳۷۹)

پس از باران، داستان دکتر صادق مهرپور و همسرش ستاره سالاری بود که وقتی عازم گیلان شده و در یک تصادف رانندگی کشته می‌شوند؛ فرزندان‌شان مرضیه و مسعود از آنجایی که به این مرگ مشکوک هستند جهت بررسی بیشتر به شمال سفر می‌کنند و هرچه از سفرشان در شمال می‌گذرد آنها از راز خانوادگی‌شان اطلاعات بیشتری به‌دست می‌آورند و....

سایه‌بان (۱۳۹۰)

این سریال در برخی از بخش‌ها به فرهنگ و ویژگی‌های منطقه گیلک‌نشین پرداخته و ازجمله آثاری است که به اشتراکات فرهنگی و روابط میان مردم در این منطقه توجه‌دارد. در بسیاری از این آثار، فرهنگ گیلکی از جنبه‌های مختلف ازجمله زبان، لباس، آداب و رسوم و مشکلات اجتماعی منطقه گیلان مورد توجه قرار گرفته است. همچنین در برخی از فیلم‌ها و سریال‌ها، زبان گیلکی به‌عنوان یکی از عناصر اصلی داستان و دیالوگ‌های شخصیت‌ها استفاده شده تا اصالت و بومی بودن آن منطقه حفظ شود. این رویکرد نشان‌دهنده اهمیت دادن به تنوع فرهنگی و هویت‌های محلی در رسانه ملی است.

بازیگر (۱۳۹۱)

این سریال نیز به فرهنگ و سنت‌های گیلکی پرداخته بود و داستانی از تحولات اجتماعی و فرهنگی در گیلان را روایت می‌کرد. در این سریال، زبان گیلکی به‌طور طبیعی و در دیالوگ‌های شخصیت‌ها استفاده شده است.

چهره

حال امیرحسین صدیق خوب است

بازیگر شناخته‌شده سینما و تلویزیون در بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان بستری است و تا دو هفته دیگر نمی‌تواند در مقابل دوربین سریال جدید قرار بگیرد. این خبر امیرحسین صدیق به دلیل گرفتگی یکی از رگ‌های اصلی قلب‌شان راهی بیمارستان شده و برای‌شان بالن و فنر گذاشته‌اند. این فرد که از نزدیکان اوست، با اشاره به این‌که حال این بازیگر خوب است، اضافه کرد: متأسفانه استرس و آلودگی هوا و فشار خون باعث شده این رگ کاملاً بسته شود. قلب او روز گذشته جراحی شده و هم‌اکنون در بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان مهر بستری است.

دریچه

شب‌نشینی با شبکه چهار

شبکه چهار در زمستان ۱۴۰۳ با برنامه‌های شایانگاهی از حوزه‌های فرهنگ، هنر، اندیشه و معماری، شبیه تا چهارشنبه در ساعت ۲۳مهمان نگاه بینندگان فرهیخته ایران‌زمین خواهد بود. ازجمله این برنامه‌ها می‌توان به «شیوه» اشاره کرد که یک برنامه گفت‌وگومحور تلویزیونی است. این برنامه در قالب مناظره که تاکنون پنج سری از آن از شبکه چهار سیما پخش شده و در سری جدید خود شبیه‌ها ساعت ۲۲:۴۰ تلاش می‌کند تا با دعوت از کارشناسان و صاحب‌نظران مختلف، به تحلیل و نقد رویدادهای جاری و مسائل مهم کشور بپردازد. همچنین برنامه «سراب» به‌عنوان یک برنامه گفت‌وگومحور در نظر دارد با استفاده از کارشناسان حوزه غرب‌شناسی، به واکاوی و نقد ابعاد مختلف دنیای غرب بپردازد. دوشنبه‌ها نیز مجله «امت» با محوریت جریان مقاومت و بازنیامی تعاملات تاریخی ایران با کشورهای اسلامی با نام «نصرا...» روی آنتن می‌رود. «چاووش» نیز، برنامه سه‌شنبه‌شب‌های شبکه چهار خواهد بود که با محوریت یک فرد و به‌صورت پرتژه، روایت زندگی و زمانه سوژه را با مخاطبان خود در میان می‌گذارد.

حمایت بسیج صداوسیما از رزمندگان هرمزگان

رئیس سازمان بسیج صداوسیما در دیدار با فرمانده سپاه امام سجاد هرمزگان گفت: بسیج صداوسیما از تهیه و تولید نقش رزمندگان هرمزگان در دفاع مقدس حمایت می‌کند.

رمضان نزاد افزود: هرمزگانی‌ها نقش تأثیرگذار به‌ویژه در حوزه پشتیبانی دریایی داشتند که مغفول مانده. رئیس سازمان بسیج صداوسیما افزود: شهید درویشی، نقش بی‌بدیلی در تأسیس نیروی دریایی سپاه در این منطقه داشته و سازمان بسیج از تولید فیلم سینمایی و سریال در این زمینه حمایت می‌کند. مدیرکل صداوسیما مرکز خلیج فارس هم در این مراسم گفت: صداوسیمای مرکز با همکاری سپاه امام سجاد و نیروی دریایی سپاه چند مستند با محور مقاومت تهیه کردند که مستندهای نبرد بیست و نهم، خلیل و سالار از مهم‌ترین آثار کار شده است. مدیرکل صداوسیمای مرکز افزود: ساخت چندین مستند و سریال نیز در دستور کار مرکز است.